

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre 16 kor.
Negyedévre 4 „

Helyben háshoz hozva:
Egész évre 20 kor.
Negyedévre 5 „

Vidékre postán szállítva:
Egész évre 24 kor.
Negyedévre 6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kóriratok visszaadásán
 vagy megőrzésére nem vállal felelősséget.

Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Ünnep után.

A magyarnak ismét nem volt békés és boldog Szent István napja. Politikai életében újból felvonultak a felhők, amelyek bizonytalanná teszik ennek az országnak a fejlődését, a négyszáz esztendő per új fázisa tolakszik elibénk, annak minden bajával, minden kétségével és minden bizonyosságával annak, hogy bármily legyen is most a kibontakozás, az nem jelent állandó nyugvó pontot, hanem csak egy kis megállást azon a Kálvárián, amelyet ez a nemzet immár négy évszázada óta ró. Társadalmi élete a magyarnak ma majdnem olyan, mint volt a mohácsi vész idején, nem tudja, merre tartson, hova irányozza lépését és mikor álljon meg úgy, hogy a megállás neki ne jelentsen örökre mozdulatlan helyzetet.

Tör az ellenség reánk minden oldalról. Ép úgy vagyunk, mint valánk a török dúlások idejében. Délről ostromolnak bennünket a szlávok, akiknek harcias gyülekezete a szokosak épen a nemzeti ünnep előestéjén Zágrábban kellemetlenkedtek a magyarnak. A hagyományos ellenség a velünk államszerződésben élő Ausztria ádázabb ellenségünk, mint volt

valaha, most mikor nem támadhat ellenünk haddal, az államszerződések erejét tőri meg gonosz kézzel, raffinált elmével, kétséget támasztva a külföldön abban, hogy lehet-e tisztességes szerződést kötni ezzel a kettős monarchiával, amely akkor tőri meg a nemzetközi szerződések erejét, amikor arra a domináló Ausztriának épen politikai, vagy gazdasági szüksége van.

Belülről sem állunk különben. A nemzetközi áramlatok épen ebben az országban találtak televény talajra. Ez a nemzet idegenből ide hullott törzseket ölelt kebelére. Idegen nemzetiségeket részesített a teljes jogegyenlőségben, az irántuk való liberalitásban túl ment minden olyan háttáron, amelyet neki a józan nemzeti önzés megvont és a hála ennek a fejében az, hogy ma nemzeti színű lobogóba tartart nemzetközi expositurák kitanácsolják az ősi országból a magyart, mert épen olyan soknak találják itthon a magyart, mint ott kint az idegenben: Amerikában. Igazán elrettentő az, hogy büntetlenül mit lehet végbe vinni itthon az államalkotó és immár a második ezredévben államfentartó magyarral. Akinek kell küzdeni külső ellenséggel, annak meg kell küzdeni a belső ellenféllel, azzal, aki csak hálás lehetne a világ erkölcsi

törvényei szerint mindazért, amit vele a magyar jót tett.

Mert Szent István óta itt, ebben az országban a magyar csak jótévedője volt minden idegen elnöknek. Ezt tanítja történetünk, de ezt tagadják meg a magyarral szemben az itt meglepedett idegenek, akik nemcsak épen Oroszország, hanem a kikiáltott műveltségű Nyugat-Európa gyakorlati oktatásából megtanulhatták volna, hogy csak épen ebben az országban van és lehet igazán otthon az idegen, mert sehol e széles világon olyan elnézés nem takarja annak a természetes hibáját, a fajhoz való nem tartozást.

Mindennek nem lőn nálunk jelentékeny eredménye. A nemzetköziség úgy meggyökeresedett nálunk, mintha mi a faj és osztályuralom tekintetében vasvesszőkkel dolgoztunk volna. A magyarnak belső ellensége úgy szaporodik, mintha mi az inkvizíció eszközeivel dolgoznánk. Ugy látszik, valami hályog huzódik mindazon idegenek szemé világa elé, a kikkel mi csak jót cselekedtünk és a kiktől mi az erkölcsi törvények tanítása szerint csak jót várhatunk.

A magyar kezd itthon nem lenni a maga vérrel szerzett otthonában. Ami szörnyű történelmi és erkölcsi hamisítás,

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Szomorúak és Vidámak.

— Köveskúti Jenő újabb novellás kötete. —

A modern elbeszélők, akik a magyar kultúrában is felülkerekedtek, az irodalomnak azt a fajtáját teremtették meg, amelyet sokan azért tartanak szépnek és művészinak, mert nem lehet megérteni. S az olvasó közönség egy része szomorúan konstatálja magában, hogy nem képes az író gondolatainak irányát követni s annak, amit olvasott, tartalmát is csak hézagosan, fogyatékosan tudná előadni. Új eszmékkel, új tónusokkal találkozunk s oly kapcsolatban, melyeknek csak annyi közük van egymáshoz, mint például a mexikói forradalomnak a Juliska hugom új ruhájához. Szóval kiforgatnak mindent valóságukból, s a laza erkölcsiség cifra köntösébe öltöztetve megoldhatatlan problémák gyanánt állítanak mindent az olvasó közönség elé.

A szimbolista nyomán jár a mai, új modern elbeszélő irodalom. De amíg a nagy szimbolista érthetővé és logikailag is elfogadhatóvá tudják tenni eszméiket, addig ezek a mo-

dern titánok abban tetszelegnek, hogy bombasztikus frázisaikkal homályossá teszik eszmetárgyukat s eltakarják erkölcstelenségüket.

Köveskúti legújabb könyvét is az a szorongó érzéssel fogtam a kezembe, vajjon nem vette-e lábáról őt is az újabb, modern irodalmi irányzat, amely a pillanatnyi sikerek nyomán diadalmas és kritikát szinte nem tűrő arculattal áll ma a modern magyar kultúra zenitjén s irgalmatlanul lecseppeli azt, aki vele nem tart. S a könyvet jóleső öntudattal teszem le. Köveskúti a régi, nemes, minden ízében magyar gardához tartozik, akinek témái ami világunkból valók s mert ami nyelvünkön beszél, intencióit nemcsak megértjük, de át is érezzük, azért meg is szeretjük.

Tíz novelláját adja közre ebben a kötetben. Tíz egyszerű, épen nem bonyodalmas meséjű történetet, amelyet az életben az író szemével meglátott, megfigyelt és a papíron sokunk gyönyörűségére meg is rögzített.

Poétalelke a prózában sem tagadja meg magát, mert is hangulatos, nyelve pedig színes, erőteljes és zengzetes. Ezek a történetek inkább prózába átírt költemények, mert sokszor csak egy kikapott jelenetet ad hőseinek életéből, egy mindennap megismétlődő, mégis új

eseményt rajzol, de alkotó erejével megkapóvá vonzóvá teszi a magában véve kisszerű, néha egészen jelentéktelen eseményt is. Itt van például a legelső novellája: Kömlődy Irénke sorsa, vagy: A szép főbíróné. Mindakettő százszor megénekelte szerelmes nő sorsát festi, de Köveskúti új színeket használ s ezért új oldalról mutatja be hőseit, minélfogva nem válik sehol sablonszerűvé.

A Két problémának, az F moll szonátának és a Turcsánszky fiúnak cselekvénye is alig van, de ezekben ismét a mély érzésű pszichológust ismertem meg, ki a környezet festése által a főhőst élethíven állítja élénk. Ebben ő azután igazán igazán mester is. A Kereszt a Fátra aljában, című novellája tanúbizonyság emellett.

Hosszabb lélegzetű, de egyuttal legértékesebb elbeszélése A visszatérő. Ennek a témája sem egészen új, mindammalatt teljesen eredeti, mert az a variáció, amelyet a szerző adott neki teljesen újja teszi. A diadalmas szerelem dala lehetne a címe, ha versekben volna megírva. Azt a küzdelmet festi, amelyen át a hősi igazi boldogsághoz jut. Egyszerű történet, nemes eszmékkel, nemes gondolatokkal felékesítve.

Salamon Béla

520

Telefon: 11-20.

Nagyváradon, Rákóczi-ut 5. Waiszlovits-ház
 uridivat, kalap és cipő különlegességek üzlete meg-
 nyílt.

Saját készítményű fehéreneműek.

Angol felöltők.

de a szegény magyar sokszor volt hasonló helyzetekben az 6 hónapban. Hol tatár, hol török, hol német szorította ki felé. De mindig meg tudott állani a hátránál.

Most is hisszük, hogy megáll. Ennek az országnak a sok politikai baján egyszerre segíteni nem lehet, de erős társadalom ezeken az öröklött politikai betegségeken sokat segíthet. Csakhogy erős társadalom a rendezett gazdasági viszonyokon alapszik. Ennek az országnak első dolga megfogadni a gróf Széchenyi István tanítását, gazdagnak és anyagilag függetlennek kell lenni az országnak, hogy külső és belső ellenségeivel sikerrel szembe szállhasson. Az államalkotó Szent István ma napság azt kell, hogy tanítsa ennek a szerte töredezett, többé-kevésbé már züllött országnak, hogy anyagilag erősödjék, amit nem lehet nemzetközi chimérákkal megcsinálni, hanem igenis el lehet érni azzal, hogy ott, a hol csak lehet erősbitjük mezőgazdaságunkat és a nemzeti ipart, amelyből a nemzeti jólét kisarjadhatik.

Várad Zsigmond beszámolója Biharon.

A szomszédos Bihar községben vasárnap, Szent István napján tartotta beszámolóját Bihar követe: dr. Várad Zsigmond.

A kerület képviselője Szentkirályi Zoltán róm. kath. plebános vendége volt.

Az isteni tisztelet után a városháza udvarán üdvözölte Szentkirályi plebános a nem nagy számban egybegyűlt nép nevében a képviselőt s felhívta, hogy mondja el a beszámolóját.

Dr. Várad Zsigmond felsorolja az országgyűlés 14 hónapi munkálkodását s beszélt a

Es, hogy a humor iránt is van érzéke a szerzőnek, azt a többi novelláiból látjuk. Igazi, jóízű táblabírói humor van itt, amely sehol sem sérül, sehol sem alacsony.

Sok élvezetet találtam a könyvben. Még azt is érdemül írom, hogy történeteit sehol sem nyújtja.

S amíg végig lapoztam könyvét, eszembe jutott a szerzőnek ezelőtt pár hóval megjelent Tul a Dunán című novellás kötete. Gondoltam egyet: Elolvasom most újra ezután az új kötet után, vajjon mennyire tompította ez az új kötet hatása a régit? Sok író művét kíséri az a veszedelem, hogy minden új munkája elhalványítja a régi dicsőségének fényét. Köveskútival nem így vagyok. A kétféle kötetet kétféle értékűnek tartom, de egyiket sem kisebbnek a másiknál. A Tul a Dunán történetei rövidebbek, rapszódikusak; drámaszerű lefolyásukban is lyrai hatásuk. Ebben a kötetben az érzelmelek hullámválása vibrál, az indulatok áradoznak széjjel s lelkünkben a megfelelő mély tónus, a cselló hangjához hasonló érzésmelódiaikat váltja ki. Míg a Szomorúak és Vidámakban a szonáták tömörebb akkordjait és változatosabb melódiáját érezzük.

A két kötet szinte kiegészíti egymást. A szerzőt sem ismernők egészen, ha csak az egyiket olvassuk. A kettő együtt az 6 mély gondolkozásu lelkének és meleg kedélyének szépen kifejezett harmóniája.

Isméltém, nem indul a modernnek nevezett irányvonalakon. Lehet, hogy Nyugaton nem is fogják értéke szerint méltatni, de ez nem von le érdemből semmit. S akinek érző szíve és a szép iránt fogékony lelke van, az minden esetre hála lesz az élvezetért, melyet könyvében nyújtott az író az olvasó közönségnek.

Dr. Kersék János.

közös bank elöneyeiről, a husdrágaságról s ennek okait hosszabban fejtegette. Majd áttért az obstrukcióra és erősen elítélte a képviselőház kisebbségének magatartását; megajánlta a Ház munkálkodását, hogy üdvös törvényeket hozzon. Fejtegette, hogy mennyire kárára van ez a nemzetnek. Elmondta, hogy egy évben 200 ülést tart a képviselőház s egy-egy ülés az országnak 10000 frtjába kerül. Az obstrukció ezenkívül veszélyezteti a parlamentarizmust is. Beszélt továbbá az állami költségvetésről s végül a véderőjavaslatra tért át, de csak röviden szólott a kérdésről. Ő antimilitaris ember, mégis szükségesnek tartja a véderő fejlesztését.

Midőn egy óráig tartó beszédét elvégezte, megköszönte a hallgatóság szíves türelmét. Gyöngye éljen volt rá a felelet.

Kállay Sándor ref. lelkész megköszönte a választók nevében a képviselő megjelentését választói között. Kérte, hogy szívesen lélelkel munkálkodjék a nép boldogításán.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, augusztus 21.

Elnök: Kabós Ferenc.

A múlt ülés jegyzőkönyvének hitelesítése után

elnök a Ház részvétét nyilváníti Lónyay Sándor főrend és egy horvát képviselő elhunytá felett.

Bemutat két feliratot a véderőjavaslatok ellen.

Justh János javasolja, hogy a három kérvény

Elnök: Csak kettőről van szó! (Nagy derűtlenség)

Justh János: . . . a két kérvény az elnökkel szemben más-más bizottságokhoz utasították.

Indítványa felett névszerinti szavazást és annak holnapra halasztását kéri, amit az elnök elrendel.

Elnök közli, hogy engedélyt adott gróf Batthyány Tivadarnak arra, hogy a sajtószabadság megsértése tárgyában sürgős interpellációt intézhessen a miniszterelnökhöz.

Az interpellációra egynegyed 2 órakor tér át a Ház.

Napirend szerint

Eitner Zsigmond (Justh-párti) indokolta meg a képviselők kitüntetésének megszüntetésére vonatkozó indítványát. A képviselőséggel nem fér össze a kitüntetések és a címek elfogadása.

Benedek János: Ugy van! Nevetséges szó! (Zaj.)

Felkiáltás (jobbról): Hát a koalíciós képviselők nem fogadtak el kitüntetést! (Zaj.)

Sümegei Vilmos: A demokrácia nem ismer kitüntetést!

Felkiáltás jobbról: Lipót-rend! Titkos tanácsosok ülnek odaát! (Zaj.)

Eitner Zsigmond történelmi előadást tart a rendek és képviselők kitüntetéséről.

Kossuth Ferenc a terembe lép. A baloldal zajosan éljenez.

Eitner Zsigmond folytatja fejtegetéseit és azt mondja, hogy a képviselő nem lehet független, ha a kormánytól kitüntetések fogad el. Ajánlja indítványa elfogadását. (Helyeslés balról.)

Gróf **Khuen-Héderváry** Károly miniszterelnök: A tapasztalat (rámutat az ellenzékre) ennek épp az ellenkezőjét mutatja. Akik kaptak kitüntetést, nincsenek lekenyerezve, akik pedig nem kaptak, azok most haragusznak! (Nagy taps és derűtlenség a jobboldalon.) Kérem az indítvány mellőzését. (Helyeslés.)

Az ellenzék az indítvány felett névszerinti szavazást kért, amit az elnök elrendelt.

A Ház 112 szóval 38 ellenében elvetette Eitner indítványát.

Napirend szerint ezek után névszerinti szavazások következtek.

Batthyány Tivadar interpellációjában szóvá teszi a Nap utcai elárúsításának ügyét. Azt állítja, hogy a polgármester a kormány tudtával, sőt rendeletére tiltotta be a lap árusítását.

Héderváry miniszterelnök Batthyány Tivadar vádjait, melyekkel a kormányt illeti, egyenként cáfolja meg. A polgármester eljárását minden tekintetben jogosnak mondja.

Az ülés 2 órakor ért véget.

Itéletidő a megyében.

Villám, jég, felhőszakadás, jégvihar.

Vasárnap délután valóságos itéletidő vonult végig a vármegye egy részén. Délután 2 órától 5 óráig dühöngött a vihar, mely elsőpört utjában mindent és különösen sok kárt okozott a javuló félben levő kukorica vetésben.

A gyümölcsösök is tetemes károkat szenvedtek. A tegnapi vihar az ideai viharok leg-erősebbje volt s igen sok helyen hagyott maradandó nyomot.

A pusztító viharról tudósítónk a következőket jelentik:

Biharon délután fél két órakor sötét, terhes felhők tornyosultak az égen s valóságos alkonyati sötétséget okoztak. Az előbb ritka dörgéseket sűrű villámlás és dörgés váltotta fel, majd két órakor teljes erővel tört ki a vihar tomboló ereje.

Sűrű villámlás és dörgés közben megeredt az eső, mely pár perc alatt felhőszakadássá fajult. Az utcákon patakként rohant az ár, mely söpört utjában mindent. Közben a jég is megeredt, mely csak rémesebbé tette az időt. Majd szélvész párosult a tomboló elemekhez és amit az előbbieket érintetlenül hagytak, rettenetes erővel tett tönkre. A nagy víz a szőlőkben a tőkék tövét kimosta. A szél a tőkét kidöntötte, a gyümölcsfákról a termést leverte.

A gyümölcs a fák alatt rohanó árral eluszott s idegen földeken az iszapba rakódva, rakásba pusztultak.

A község alatt folyó Kősmő-patak úgy megáradt, hogy vize kiöntött medréből és nemcsak a benne uszáló libákat és rucákat ragadta el, hanem a partok közeléből is elsodort mindent.

A vihar után tömegestől mentek ki a lakosok az aprómarhák keresésére, ami azonban sajnós, nem járt eredménnyel.

A sötét vész felhők innen elhúzódtak **Székelyhid, Paptamási** környékére. Ezen a vidéken 4 és 6 óra között dühöngött a zivatar és nem volt kisebb arányu, mint Biharon. Ezen a vidéken, **Paptamási** határában a közeli szőlős hegyekről valóságos áradat zudult a határra. A hegyekről a víz oly erővel jött, hogy a Paptamási határában lévő kukorica termés háromnegyedét tette tönkre. A víz félméter magasságban hömpölygött s oly széles medret készített magának, mint a Körözs. A kukorica termés ledöntve, iszappal beborítva tekszik egy színben a földdel. A villámlás és dörgés itt is félelmes volt. A Vay pusztán le is csapott a villám, amitől egy asszony annyira megijedt, hogy eszméletét veszítette.

Székelyhídon éjszaka kísértett a borzalmas idő. Éjjel fél egy órakor földet rengető dörgéssel, a villámok vakító cikázásával, sivitó szélviharral érkezett meg a vihar. Itt inkább a villámlás és dörgés volt borzalmas. A villám több helyen lecsapott. Így a gróf **Stubenberg** József tanyáján egy istállót gyújtott fel, mely teljesen elhamvadt. Szerencse, hogy ebben az időben semmi sem volt az épületben.

A vihar különben végig vonult az egész Ermelléken és délután 2 órától reggel fél 7 óráig tartott, mely alatt rettenetes pusztítást vitt véghez.

Cernovici kőművesek Nagyváradon.

Nem sikerült visszazavarni őket.

Említettük már, hogy Grünfeld építés-válalkozó Cernovicból 22 kőműves-segédet hozott Nagyváradra, hogy a sztrájk miatt szünetelő munkákhoz beállítsa őket.

A szakszervezet vezetősége ezek közül 12-öt rábírt, hogy ne dolgozzék, sőt dr. Rozvány Jenő elvtárs ügyvéd útján a szerződés felbontását, egy heti bér és a visszautazás költségeinek megtérítéseért keresetet indítottak ezek a munkaadók ellen az I. foku iparhatóságnál.

Madarász Gyula és ifj. Guttmann építésszek pedig, kikhez a munkások szerződtek, az egyezség alapján munkába állításukat kéri a rendőrségtől.

A szakszervezeti vezetőség azonban a munkások által kért békéltető tárgyalást be sem várva, ugyanaznap éjjel vissza akarták utaztatni a cernoviciakat, természetesen a szakszervezet költségén, mert, mint később kitudott, a munkások egy részének még az élelmezésre sem volt pénzük. Azonban a rendőrség intézkedésére úgy a váradvelencei, mint a nagy állomáson, mind fel lettek tartóztatva és szállásukra visszakísértettek.

Vasárnap azután négyen közülük önként jelentkeztek Jánossy Gyula főkapitány-helyettesnél és előadták, hogy a szakszervezet vezetői félrevezették őket, amikor azt állították, hogy itt általános sztrájk van; mert ők szombat este sok munkást láttak a munkából hazamenni. Miért is a dr. Rozvány Jenő által tett panaszt visszavonják és hétfőn a szerződési feltételek szerint munkába állanak. Csak arra kérték Jánossy rendőrkapitányt és a munkaadókat, hogy minden támadástól védjék meg őket és akkor hiszik, hogy mind a tizenketten felveszik a munkát.

Ezen nyilatkozatukat Dayka Endre rendőrkapitány jegyzőkönyvbe foglalta, mit a munkások aláírtak. Végre az élelmezésre költséget kértek. A munkaadók eleget tettek ezen kérésüknek.

A szakszervezeti vezetőség a kedvezőtlen hír vétele után már csak arra törekedett, hogy legalább a nyolc munkás tartsa fenn panaszát, ha már tizet megnyerni nem tudott, négy pedig elpártolt, akik belátták, hogy itt nem bérharcról, hanem hatalmi követelésről van szó.

A nyolc munkás panaszra felett tegnap előtt, vasárnap nem tudott az iparhatóság véglegesen határozni, miért is tegnap hétfőre tűzte ki a békéltető tárgyalást, a tizennégy munkás pedig tegnap, hétfőn munkába állott.

Ertesülésünk szerint ugyancsak tegnap több helybeli kőművesegéd, kiket a vezetőség Kecskemétre küldött, az iparhatóságnál ideiglenes igazolványt kér, mert munkakönyvük hátrahagyásával jöttek vissza Nagyváradra.

UJDONSÁGOK.

* **Személyi hírek.** Bordé Ferenc főjegyző, polgármester helyettes Budapestre utazott, a miniszteriumokban levő városi ügyek elintézésének megspórolása céljából. Távollétében Komlóssy József tb. főjegyző, gazdasági tanácsnok végzi a polgármesteri teendőket.

* **A váradi papság lelkigyakorlata.** Még néhai Schlauch bibornok püspöksége idején, mintegy 12 évvel ezelőtt volt utoljára közös lelkigyakorlata a váradi egyházmegyei papságnak. Szemerecsányi püspök alig foglalta el püspöki székét, mindjárt beteg lett és a súlyos kór annyira megbénította erejét, hogy legtöbb idejét egészségének gondozása vette igénybe. Egyházmegyénk új püspöke Széchényi Miklós gróf egyik legelső főpásztori teendőjének tartotta, hogy papjait lelkigyakorlatra hívja össze. Meg van győződve ugyanis a püspök arról, hogy egy ilyen lelkigyakorlatnak kiszámíthatatlanul nagy és jó hatása van; mert a lelkiileg megújult papság új erővel lát hozzá nagyfontosságú hivatása teljesítéséhez s ebből sok áldás és kegyelem árad a gondjaira bízott hívekre. A püspök hívó szózatára az egyházmegyei papságnak csaknem fele gyűlt össze tegnap délután a papnöveldeben, hol 5 órakor Széchényi püspök előimádkozta a Veni Sanctét s utána P. Gusztich Lajos lazarista atya, a lelkigyakorlatok vezetője megtartotta bevezető elmélkedését. A lelkigyakorlatok péntek reggelik tartanak. Széchényi püspök mind a három nap részt vesz a szent gyakorlatokon, még ebédjét is a papnöveldeben papjai közt költi el.

* **Szent István napja.** Méltó kegyelettel ülte meg az ország az első szent király ünnepét. — *Budapest.* Az első magyar apostoli király napjára már napok óta özönlöttek úgy a külföldiek, mint a vidékiek a fővárosba. Már hajnalban megkezdődött az idegenek tiz-ezreinek fölvonulása a királyi vár kápolnájába, ahol hét órakor reggel kezdődött az ünnepi mise. A misét Kohl Medárd püspök pontifikálta az udvari papság segédletével. A kápolnát szorongásig megtöltötte az ünneplő közönség, amelynek soraiban ott voltak: Návay Lajos és Kabós Ferenc, a képviselőház alelnökei, Karátson Lajos, Balogh Jenő, Kálmán Gusztáv államtitkárok, dr. Boda Dezső főkapitány, Antal Géza székesfővárosi tanácsos a tanácsjegyző-ekkel, az egyetemek rektorai és az egyesületek elnöksége. A mise befejeztével megindult a menet a koronázó Mátyás-templom felé. A menetet a zászlók alatt kivonult egyletek küldöttségei nyitották meg. Utánuk a 6. gyalogezred zenekara és diszszázada, ezután pedig a papság következett. A baldachin alatt Kohl Medárd haladt, mellette pedig és mögötte a papi előkelőségek. A Mátyás-templomban a menet megkezdése után azonnal megkezdődött az ünnepi

nagymise. Az ünnepi szónoklatot Stommer Mátyás mondta. Kilenc órakor a Mátyás-templom mellett levő Szt. István-szobornál Baán Sándor olvasott misét és modott nagyhatású hitszónoklatot. A 6. gyalogezred háromszoros diszolvése után visszavonult a hosszú menet a királyi vár kápolnájába. A Szent Jobbot akkor a kápolna főhajójában közszemlére tették. Az ünneplő közönség az ünnep végén nagy csoportokban hagyta el a várat, de dél is jóval elmúlt már, mire a vár visszanyerte régi képét. — *Bécsből* táviratozzák: Szent István ünnepe alkalmából a kapucinus-templomban ünnepi istentisztelet és prédikáció volt. Tíz órakor dr. Werdenich András augusztineumi magyar direktor magyar szentbeszédet mondott. Az ünnepi istentiszteletet Bjelik Imre dr. apostoli tábori vikárius, nagyváradi kanonok celebrálta. Az ünnepség fél tizenkettőkor ért véget a Himnusz eléneklésével. — *Nagyváradon* a székesegyház egészen megtelt ajátatos hívekkel; s ott voltak részint diszmagyarban, a polgári és katonai hatóságok vezetői. Az ünnepélyes szent misét gróf Széchényi Miklós v. b. t. t. megyés püspök tartotta, az evangéliumnál pedig Brém Lőrinc pápai tb. káplán igen szép szent beszédben méltatta Szent István király életét, bölcsességét és államalkotó tetteit. — Délután a sétáló közönség ellepte az utcákat és sokan rándultak ki a közeli két fürdőbe, bár sokakat visszatartott a kirándulástól a zivatar és a villamosvasut üzemzavara.

* **Kinevezés.** A vallásügyi miniszter Csura Miklós gyulai r. kath. főgymnáziumi helyettes tanárt ugyanoda rendes tanárrá nevezte ki.

* **Bérmálás Debrecenben.** Gróf Széchényi Miklós v. b. t. t., váradi püspök a jövő hónapban tartja új egyházmegyéjében első bérmátját. Szeptember 17-én Debrecenben szolgáltatja ki a bérmálás szentségét a püspök, akit nagy ünnepségekkel fogadnak. Ezelőtt 10 évvel volt bérmálás Debrecenben s így bizonyára óriási lesz a bérmálandók száma.

* **A hadtestparancsnok v. b. t. t.** Király ő felsége Seefranz Antalnak, a temesvári 7. hadtest parancsnokának a valóságos belső titkos tanácsosi méltóságot adományozta.

* **Tisza István utazása.** Póstyénből jelentik: Gróf Tisza István tegnap délután négyheti tartózkodás után felesége és sógor-nője, Zeyk Károlyné társaságában elutazott Budapestre, ahonnan Geszt felé folytatják utjukat. Elutazásakor gróf Tisza István köszönét fejezte ki Fodor Kálmán országgyűlési képviselőnek, a fürdő főorvosának.

* **Hat renitens képviselőtestület.** Csaknem mindennap adunk hírt azokról a községi képviselőtestületi határozatokról, melyekben a testületi tagok szembe helyezkednek a vármegye rendeletével. Ezek az engedelmisséget megtagadó képviselőtestületi határozatok a községi iskolák ügyéből keletkeztek és mint előre látható, a képviselőtestületek feloszlását fogják eredményezni. A tegnapi nap folyamán a belényesi főszolgabíró egyszerre hat községi képviselőtestületéről jelentette, hogy a szeptemberi közgyűlésen javasolni fogja a feloszlásukat. A hat községi a következők: *Körös-sébes, Nyomtesd, Alsópójeny, Felsőpójeny, Bele-*

Ne féljen és ne
rettegjen a
kolerától, mert

Itt a király

KAPHATO MINDENÜTT.

legegészségesebb alkalikus
baktérium mentes
üditő és borviz

zseny és Drágánfalva. A szeptemberi közgyűlésen azonban nemcsak ezeknek a községi képviselőtestületeknek a feloszlása felett fogtak határozni, mert egy egész sereg retinens község van még, melyeknek makacsságán mulik, hogy a szeptemberre remélt községi iskolák megnyitása elmarad.

* **Dr Kollmann Dezső megbízása.** Az országos hírű váradi fiú, a többszörös doktorátussal bíró főhadnagy egy lépéssel ismét közelebb jutott kitűzött céljához. Ugyanis a kultuszminister megbizta, hogy Angliában tanulmányozza a szabad Lyceum intézményét és ezzel kapcsolatban az előképzettség nélküli férfi és női felnőttek oktatását; egyszersmint tekintélyes összeget bocsátott a fiatal doktor — főhadnagy rendelkezésére. A honvédelmi miniszter állandóan szabadságot adott dr Kollmannnak.

* **Jóváhagyott szabályrendelet.** Nagyvárad város gyámhatósági szervezeti szabályrendeletét az év elején elfogadta a törvényhatóság. A szabályrendelet az árvaszék újjászervezését foglalja magában. A belügyminister a szabályrendeletet a jóváhagyási záradékkal ellátva, elküldte a városhoz. Meghirdetik s azután életbelép az új szabályzat.

* **Elmaradnak az ellenőrzési szemlék.** A honvédelmi miniszter tegnap értesítette az alispánt, hogy úgy a közöshadseregbeli, mint a honvédségi nem tényleges állományu legénység ez idei ellenőrző szemléje elmarad. A tisztekre ez az intézkedés nem vonatkozik.

* **Körorvosválasztás Geszten.** A cséffa főszolgabíró tegnap jelentette az alispánnak, hogy a megüresedett geszti körorvosi állás betöltését augusztus 28 ára tűzte ki. A választásra javasolja a főszolgabíró, hogy az alispán a törvényhatósági tagok közül gróf *Tisza István*, *Toppler György*, *Tóth Mihály*, *Schvarcz István*, *Nagy Imre*, *Tar István*, *Lukács Károly*, *Busics József*, *Székelyhidi Károly* és *Ravazdy Barna* tagokat kérje meg a megjelenésre.

* **Nem közlekedtek a villamosok Szent István napján.** Kellemetlen meglepetés érte a nagyváradiakat Szent István napján, amikor pedig rendes körülmények között a szokottnál is több villamos alig tudja lebonyolítani a forgalmat. Tegnap azonban hiába várták az emberek a villamosot, nem közlekedett egész délután három óra utánig. Sokan azt hitték már, hogy ismét sztrájk ütött ki, pedig sokkal egyszerűbb oka volt, hogy nem hallottak a villamosok annyira megszokott csilingelését. Az üzemzavarának az volt az oka, hogy az egyik gép, amely a váltakozó áramot a vezeték számára egyenáramúvá alakítja át, a multkorai villámcsapás alkalmával annyira elromlott, hogy a mult alkalommal eszközölt javítás dacára, vasárnapra teljesen felmondta a szolgálatot, úgy hogy kijavítása majd egy napot vett igénybe.

* **A kamara értesítése.** A magy. kir. államvasutak kolozsvári üzletvezetősége, a máv. Kiskapus állomásán berendezett vendéglői üzlet 1911. évi november hó 1-től számítandó 5 évre való bérbeadására pályázatot hirdet. Pályázati határidő 1911. szeptember hó 15. A pályázatra vonatkozó részletes feltételek a kamarai irodában a hivatalos órák alatt d. e. 8 tól d. u. 2 óráig megtekinthetők. Nagyvárad, 1911. augusztus 20. A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara: *Reismann Mór*, h. elnök. *Sarkadi Lajos*, titkár.

* **Verekedő cigányok.** *Hamza Kovács György* részeg téglavető cigány tegnapelőtt több társával összeverekedett a váradvelencei sorompónál. Nagy neptömeg nézte a cigányok verekedését. *K. Nagy István* rendőr, aki a közelben posztolt, szétoszlatta a tömeget és a verekedő cigánylegényeket előállította. A kijózanodásig mindnyájukat lezárták.

* **A főziskola kibővítése.** A Bottó-féle főziskoláról olyan hírek keringenek, hogy válságos helyzetbe került. *Christoné Dus Ilona*, aki az iskola élén áll, mint vezetőnő, t. nap hosszú beadványt intézett a városhoz, amelyben szintén panaszkodik, hogy nincsen meg az iskola iránt a kívánatos érdeklődés. Kéri, hogy az iskolát bővítse ki és fejlessze a város és pedig az igénybe nem vett és felhasználatlan alapok jövedelméből. A mostani félreeső, eldugott helyéről helyezték át a főziskolát a város központjába s megfelelő reklámozással keltsék fel a közönség figyelmét az intézmény iránt, hogy tudomást szerezzenek róla, miszerint ilyen intézete is van Nagyváradnak. — Ezt azonban meg kellett volna gondolni előbb mikor még nem dobtak ki ezeket az iskolai épület átalakítására.

* **A Nap kolportázs-engedélye.** Az Újágirók Egyesülete nevében tegnap délelőtt 12 órakor *Herczeg Ferenc*, *Márkus Miksa* és *Purjess Lajos* megjelentek gróf *Khuen-Héderváry* miniszterelnök előtt. *Herczeg Ferenc* vázolta azt az állítólagos sérelmet, mely a közigazgatási hatóság intézkedésével a sajtón esett és kérte a miniszterelnököt, hogy a polgármesteri rendeletet helyezze hatályon kívül. Gróf *Khuen-Héderváry* Károly a következő választ adta:

— A kolportázs nem jog, hanem kedvezmény. Addig, a míg ellenem és a kormány ellen heves támadások látnak napvilágot, nem törődtem a dologgal és egyetlen pert sem indítottam. Ez a közigazgatási intézkedés sincs összefüggésben azzal az eljárással, melyet a független bíróság folytat. Egész őszintén kijelentem azonban, hogy ha a polgármester kifogásolt intézkedése megletebbzetik és a felelősség folytán döntés végett hozzám jut, én azt helyben hagyom. Nem azért van meg ez a diszkrecionális jogom, hogy azzal a magam teljes felelőssége tudatában ne éljek, hanem igenis azért, hogy ha szükségét látom, azt alkalmazzam. Már pedig erre most szükség volt, mert sunt certi denique fines . . .

* **Állami segédjegyző Mezőtelegden.** Mezőtelegd község képviselőtestülete kérelemmel járult a belügyministerhez, hogy a község részére egy állami javadalmazású segédjegyzői állást szervezzen. A miniszter tegnap ebben az ügyben kérdést intézett az alispánhoz, akitől elsősorban azt óhajtja megtudni, hogy Mezőtelegden szervezve van-e már az adóügyi jegyzői állás és hogy az állami segédjegyzői állást a közigazgatás szükségesnek találja-e?

* **A munkáslakások építése.** Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága még ez év március havában elhatározta, hogy a szegény emberek, különösen ipari munkások részére 124 kis lakást épít, a város két pontján: Újvároson és Váralján. Akként tervezte, hogy a telekkel együtt 673,873 korona költséghez az állam 200,000 korona államsegélyvel járul s ez iránt feliratot is intézett a kereskedelmi miniszterhez. Azóta annyi történt, miszerint a kereskedelmi miniszter kérdést intézett a városhoz, hogy iparos munkások részére épít-e a város ezeket a kis lakásokat? Azóta a segélyezés kérdése nyugszik fent a miniszteriumban. A közgyűlés határozatára vonatkozólag tegnap irt le a városhoz a belügyminister. Elismeréssel veszi a miniszter, hogy a város a kislakások építése által segíteni akar a kisembereken, de a közgyűlési határozat felett csak akkor dönt végérvényesen, ha a kért állami hozzájárulás biztosítva lesz. Ennek elnyeréséről, valamint a város részéről történő fedezetéről, a kezelési szabályzat felküldése mellett, tegyen jelentést a város a minisz-

terhez. Azon kérelmet, hogy az építés vállalatba adása céljából megtartandó versenytárgyalás alkalmával a város közönsége a köz-zállítási szabályzat határozatai alól felmentessenek, a miniszter nem teljesítheti, azonban ha a versenytárgyalásnál az ajánlatok összege tetemesen túlhaladná a költségvetési összeget, nincs kizárva, hogy a közszáll. szabályzat 31. §-a alapján a kislakások felépítését a város közönsége házi-kezelésben építhesse fel a 124 kislakást.

* **Helyi pótlék a konyári orvos részére.** Dr *Deutsch Manó* konyári községi orvos még a mult évben kérvénnyel járult a közigazgatási bizottsághoz, hogy részére évi 600 korona helyi pótlékot szavaztasson meg a miniszterelnök. A kérelmet az előjáróság ama véleménye alapján, hogy az orvos jövedelme felül van a 4000 koronán a közigazgatási bizottság nem teljesítette. A orvos hiteles adatokkal bizonyította, hogy az előjáróság véleménye nem felel meg a valóságnak és hogy mindössze 2940 korona az összjövedelme. Az így felsz. elt. beadványát a belügyministerhez terjesztette fel *Deutsch*. A miniszter tegnap intézkedett ebben az ügyben és a körorvosnak 600 korona helyi pótlékot szavazott meg.

* **Visszaélések az erdővásárlásoknál.** Az országban most nagyobb társaságok alakultak és kiválasztják azokat az erdőterületeket, amelyek kiskorúak, vagy gondnokoltak tulajdonait képezik és potom áron összevásárolják. Ez az eljárás tudomására jutott a belügyministernek, aki tegnap rendeletileg értesítette erről Biharvármegye alispánját azzal, hogy minden egyes esetben, ha ilyen tudomására jut, kérésse ki a földmivelésügyi miniszter szakvéleményét.

* **A villamosmű kéménye.** A városi villamosmű kibővítése folytán egy új kémény építése szükséges. A megtartott árlejtésnél öt pályázó adott be ajánlatot, amelyek közül a legolcsóbb a *Heinicke H. R.* budapesti cég 12,000 koronás ajánlata a legolcsóbb, mert dacára, hogy a beton alapozást 50 centiméterrel hajlandó mélyebbre készíteni s a beton vegyítésénél is megfelelőbb arányt fogadott el, mégis jutányosabb a többi pályázónál. A villamosmű igazgatója javasolja, hogy az építéssel a *Heinicke* céget bízzák meg s mivel a kémény építése rendkívül sürgős, az ajánlatokat már a szeptemberi közgyűlés elé terjesszék be és pedig akként, hogy a határozat csak birtokon kívül legyen megfelelőbb.

* **A csarnóházi gyilkosság.** Megirtuk lapunk legutóbbi számában, hogy *Csarnóházáról* egy súlyosan sérült leányt szállítottak a biharmegyei közokrházba. A rendőrség nem hallgathatta ki, mert még aznap este meghalt. Testvérének bemondása alapján a rendőrség megállapította, hogy a súlyosan sérült *Kityile Anna* csarnóházi születésű 18 éves leány. Az orvosi vizsgálat megállapította, hogy feje egy fadoronggal lett megsebezve. A rendőrség az esetről értesítette a kir. ügyészséget. A remeci csendőrség erőlyesen nyomoz.

* **Fegyver az asszony kezében.** Az elmúlt hétfőn a drágánfalvai jegyzői lakudvara előtt ment el *Bogdán György*, mikor az udvaron lővés dördült el és *Bogdán* kalapja átlukasztva repült a földre. *Bogdán* a kalapot felkapva ijedten futott a csendőrségre, ahol elmeszolta, hogy őt megakarták löni. A nyomozást megindították és akkor kiderült, hogy merényletről egyáltalán szó sincs. Az eset úgy történt, hogy a körjegyző gazdasszonya *Szendrey Gizella* a konyhában tartózkodott, mikor észrevette, hogy az apróságok közű egy vékony akar lecsapni. A gazdasszony a szegen függő flauber puskát lekapva, a madárra lőtt és egy srét *Bogdán* kalapját fúta keresztül. *Szendrey Gizella* ellen megtették a fejelentést és a főszolgabíró még is büntette 10 koronára.

* **A községi és kórorvosok állami javadalmazása.** A belügyminiszter tegnap értesítette az alispánt, hogy a községi és kórorvosok állami javadalmazása címén 1911. évre 106,792 koronát utalványoz. A javadalmazás ügyével egyidejűleg a korpótlékok ügyét is rendezte a miniszter. E szerint dr. *Balogh János* csökmői kórorvos szolgálatai idejét 1883-tól, dr. *Szilágyi Pál* pocsaji kórorvosét pedig 1908. július 27-től állapította meg. Dr. *Mustó Sándor* derecskei, dr. *Béry Elemér* berettyószéplaki, dr. *Szathmáry Lajos* árpádi, dr. *Máthé Jenő* Pál gyapui, végül *Mester Attila* zsadányi kórorvosok korpótlékát nem állapította meg a miniszter, mert az elősorolt orvosok nem igazolták okmányilag megválasztásuk idejét.

* **A villamos telep és a Pece vize.** A városi villamos telepen sok bajt okoz a Pece vize. A gépek táplálására ugyanis a Pecéből veszik egy csatornán át a szükséges kondenz-vizet. A villamos telep főgépésze panasolja, hogy a Pece piszkos és iszapos vize miatt az egyik 900 lóerős gép olyan állapotba jutott, hogy beláthatatlan ideig nem tudják üzembe hozni. A Pece medrét tisztítják a és felkavart sár és is ap a kondenzátor dugattyuját bemarta s a gőzgépet üzemképtelenné tette. Már dec. kérték, hogy ezen bajok elhárítása céljából egy szivattyuházat építsen a város, de még e tekintetben nem intézkedtek, pedig az egész villamos telep könnyen üzemképtelen lehet a Pece miatt. Kérik, hogy a város sürgősen intézkedjék a szivattyuház felépítése iránt.

* **Halál cipőhuzás közben.** Tragikus körülmények közt halt meg egy asszony a Körözs utca 69. számú házában. *Biró Albertné* tegnap délután cipőjét akarta felhuzni, hajlások között jobb lábán egy viszkes csomó fölpatant és a szerencsétlen asszony pár pillanat alatt elvérzett. A rendőrséget telefonon rögtön értesítették. Dr. *Barna Armin* tb. főorvos és *Vass Károly* detektív jelentek meg a helyszínen. Az orvos megállapította, hogy a halált elvérzés okozta. A hullát a rendőrség beszállította a hullaházba.

* **Italmérési illetékek összeírása.** Nagyváradi város területén az újabb időben italmérési engedélyt nyert üzletek előre látható forgalmát feltüntetve, az 1912—1914 évekre szóló illetékkivetés alapjául szolgáló összeírási jegyzék az 1899 évi XV. tc. végrehajtása tárgyában a magyar kir. pénzügyminiszter által 84758—1899 sz. a kibocsátott rendelettel kiadott utasítás 17. § a értelmében a város székháza közigazgatási kiadó hiva. alában (I. em. 25 sz.) f. évi augusztus 22. napjától 29 napjáig terjedő 8 napos közzemlére kitétetik. Miről az érdekelteket azzal értesitem, hogy ezen forgalmi javaslatot feltüntetve összeírási jegyzéket a fennebb jelzett helyen és határidőben, a hivatalos órák alatt megtekinthetik s az abban kiténtetett forgalmi adatokra nézve észrevételeiket a polgármesteri hivatalnál benyújthatják. Nagyváradi, 1911. augusztus hó 21. *Komlóssy József*, polgármester h.

* **Szerencsétlenség a Kálmán gyárban.** Tegnap reggel 7 óra tájban Gombos Márton, Sajtos János és Bernát Ferenc munkások a *Léderer és Kálmán* gyár három köbhajtó kerekére szíjat tettek fel. Munka közben, amint *Gombos Márton* egy hosszú ruddal a szíjat illesztgette, az egyik köbhajtó kerék, mely már üzemben volt, a Gombos kezében levő rudat elkapta, összetörte, s Gombost egy közeli oszlophoz csapta oly erővel, hogy nevezett eszméletlenül terült el. Súlyos sebeivel a mentők a Bihar megyei kórházba szállították, hol még most is eszméletlenül állapotban fekszik. A rendőrség az esetet tudtára adta a kir. ügyészségnek, egyben megindította a nyomozást.

* **Élet a Félixfürdőben.** Az első sárguló falevél másutt a fürdőszézon halálát jelentti s amint az őszi szél végig szánt a strandok, esplanádok bokrai közt, megszűnik a zajos, vidám élet. A mi Félixfürdőnkben, amelynek hírét évről évre messzebb tájakra viszik szét, s mely immár a külföld érdeklődését is magára vonta, a nyári szezon végén újévad kezdődik, a mezei munkák végeztével Bihar, Hajdu és Békés, sőt a távolabbi vármegyék birtokosai, akik az őszi kellemes időszakára halasztották üdülésüket, örömmel keresik fel a csodálatos gyógyító erejű forrásokat a Félixfürdőben, mely ilyenkor a szokottnál is nagyobb kényelmet nyújthat s nagyobb figyelemmel fogadhatja vendégeit. Mint értesülünk, szeptember hó 1-től kezdve a szobaárakat is 30 százalékkal mérsékelik s az államvasutak igazgatóságánál lépések történtek arra nézve, hogy a vonatok közlekedésének rendjét október hó 1-ig változtatlanul, november hó 1-ig pedig korlátozva tartják fenn a közönség kényelmére. Egri Balog Gábor népszerűvé vált kitűnő cigányzenekara a fürdő élénk látogatottságának magyarázata, hogy a meleg gyógyító forrásokat a tropikus nyári hőségek elmúltával sokszor kellemesebbnek és hatásosabbnak tartják.

* **Tolvaj cigányasszony.** Orv. *Kunyhósi Jánosné* panaszt tett a rendőrségen, hogy tegnap délelőtt 10 óra tájban a Szent László-ter baromfi piacán, vásárlás közben egy ismeretlen cigány nő 23 koronát tartalmazó pénztárcáját kezéből kikapta. Panaszos a lopást észrevette s a legközelebbi baromfi kofával a tettest elfogta s egy rendőrnök átadta. Kihallgatása alkalmával magát *Mohácsi Józsefnének* mondta s tagadta a terhére rótt bűncselekmény elkövetését. A rendőrségen *Kráni László* rendőrtisztviselő hallgatta ki. Kihallgatás alatt többször epileptikus rohamok lepték meg. A rendőrség, minthogy *Mohácsi Józsefné* személyazonosságát nem látta teljesen beigazolvva, előzetes letartóztatásba helyezte. A fogdában *Mohácsiné* 11 óra tájban az ablak vasrostélyára kötélyéből készült kötéllel felakasztotta magát. Szerencsére arra járt *Forrás Lajos* kulcsos rendőr, ki a kötelet elvágva, a foglyot ártalmatlanná tette. *Mohácsiné* ellen a rendőrség az eljárást személyazonosságának megállapítása végett folyamaiba tette s a nyomozást megindította.

* **Csillár és fémáru gyártási telep: Nagyváradi Iroda s raktár** Szt. János-u. 1. Bemer-tér 3. Telefon 556. Készítik a legizlésebb kivitelben modern és stilszerű csillárokat, villamos, gáz vagy petrolleumra. Átalakítások s régi csillárok galvanizálása; **villamos motor, világítási** és csengő berendezések a legolcsóbban. Kiváló tisztelettel *STERN ADOLF*. 33

* **Itt a vadászat!!** Ha élvezettel akar vadászni, úgy fegyverét és patron szükségletét szerezzé be szakembernél, mert nem mindegy az, hogy csak puska vagy patron legyen, hanem fontos, hogy az jó és szakértő által legyen készítve, ne hagyjuk magunkat félrevezetni hangzatos hirdetésektől, mert rendszeren később bánjuk csak meg, ha ilveneknek felülünk. **Sauer-féle** fegyverek eredeti gyári árban árjegyzék szerint; továbbá a legelső rendű gyárosok fegyverei csak **LADÁNYI JÓZSEF** puskművesnél kaphatók eredeti árban. M. kir. löporáruda. Telephon 269. Nagyváradi, Rákóczi-ut.

Oberwalder és Ladstädter
udvari kalapgyárosok
szalmakalap készítményei legkedvezőbben
REICHARD áruháza
czégnél kaphatók.

115 A

Hölgyeim!

Kelim, gobelin és
Smyerna ujdonsága-
imra felhivom figyel-
müket. Okvetlen néz-
:: zék meg. ::

TATRAY GUSZTÁV
Rákóczi-ut 4. sz. — Telefon 783.

Törlesztéses kölcsön:

Feltételek:

Teljes árfolyam
5.65 annuitás.

LÁSZLÓ ERNŐ

bank és kereskedelmi irodája
Nagyvárad, Lóvay-palota,
Ezredévi emlék-tér sarok.

Siessünk

Radó és Kertész

női divatruházába, Kossuth-utca 2. szám,

ki lettár miatt nagy occa-
siót rendez, hol a következő cikkek
kerülnek olcsón eladásra.

Mosó grenadinok, batistok, selymek,
pouplinok, ruhavásznak, francia delainok,
ruha díszek és még sok más itt fel nem
sorolt cikkek. — Most sok pénzt meg-
takaríthatunk, ha menyasszonyi kelen-
gyénket itt vesszük.

FLEGMAN

grenadinjai

a legszebbek és legjobbak.

Kolosváry Sándor

ékszerész, arany és ezüstműves üzletét

folyó év május 1-én helyezte át
míg az építkezés tart Nagy-
várad, Rákóczi-ut 5. sz. Veiszlovits
házba, az Orsolya zárda templomával
szemben.

Értesítés.

Van szerencsénk a mélyen tisztelt háztulajdo-
nos urak becses tudomására hozni, hogy
Óváry Lajos kályhás üzletét
átvettük s az eddigi szolid alapon folytatjuk

ÓVÁRY TESTVÉREK

cég alatt.

Kiváló Jóságú modern és izléses kályháinkkal,
pontos kiszolgálással és becsületes munkával óhajt-
juk továbbra is mélyen tisztelt megrendelőink elis-
merését kinyerni s a boldogult elődünk által szerzett
bizalmat továbbra is fentartani. A legdivatosabb és
leggyorsabb

cserépkályhák

állandóan raktáron vannak.

Javítási munkák a legrövidebb idő alatt eszközöltetnek.
Nagybecsű megrendeléseiket kérve, vagyunk tisztelettel

Óváry Testvérek kályhás iparosok

(Óváry Lajos utódai).

Csengeri-utca 27. szám.

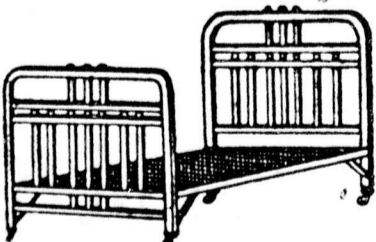
Ifj. Rimanóczy Kálmán

műbutorgyára

Városi raktár Fő-u., Rimanóczy-palota.

Állandó butorkiállítás. Egyes butor-
darabok avagy egész lakásberendezé-
sek, iparművészi tervezések és költ-
ségvetések díjmentesen eszközöltet-
nek. Új szerkezetű service-asztalok
mahagoni, palisander és citromfából.
A Zsolnay-féle gyárak kizárólagos kép-
viselete, eredeti gyári árak mellett.

Vas- és rézbutor

gyári raktári

Székényág 3 matracca 20 korona

Sodronybetét 10 korona

Rézkarmiss 4 korona

Gyermekág 24 koronától feljebb, kapható

Kohn Adolf

vaskereskedőnél Nagyvárad, Kossuth-utca
10 sz. Telefon 636.

* **Egy középkori kath. özvegyő, ház-
tartásban jártas, papi, vagy magános háznál
keres házvezetőnői állást. Vidékre is elmegy.
Címe megtudható a kiadóhivatalban.** 522

x **Antiquar (ódon) tankönyveket és min-
dentéle könyvet veszek és eladok. Könyvszek-
rényt keresek Benkő Arthur antiquar könyv-
kereskedő Rákóczi-ut 10.**

IRODALOM.

Az **Életnek** legutóbbi, 1911 augusztus
20 iki füzete a következő érdekes és változatos
tartalommal jelent meg: Vasárnapi levél: A
szent király vigiliáján. — A Balaton. Zilahi
László. — Estei mise hegedűkísérettel. (Köl-
temény.) Harsányi Lajos. — A tükör. Eduardo
Zamacois—Fráter. — Sele. (Regény.) Orbán
Dezso. — Mit láttam én Kassán. Özv. Báthory
Nandorné. — A chasseur d'Afrique. Legioner.
— Csók az Estben. (Költemény.) Sarlay Elek.
— Csütörtök ur. (Regény.) Chesterton-Hévey.
— Akadémia, kezdő halhatatlanok számára.
Janeiró. — Mozgóképek. — Szerkesztői üzene-
tek. Az Élet szerkesztősége és kiadóhivatala:
Budapest, VII. Damjanich utca 50. szám
alatt van.

S P O R T.

Az új sporttéri pálya megnyitása.

Az A. T. K. és N. A. C. mérkőzése.

Vasárnap nyitották meg az új sportpályát,
s ezzel városunk sportéletének is virágzó kor-
szaka fog megkezdődni. Ebben a tekintetben
eddig bizony nagyon hátul cammogtunk, pedig
mindenkinek be kell látnia, hogy az egészséges
kulturális fejlődésnek mintegy előfeltétele a
testnek erősítése, fejlesztése, a testgyakorlás, a
sport. Erre pedig még nálunk nevelni kell a
közönséget, s mi az új sporttelepet nagyon jó
eszköznek találjuk arra, hogy nálunk is minél
szélesebb rétegekben megkedveljék a testi és
szellemi energiát is erősítő sportot. E részben
nagyon sokat köszönhetünk a fiatal **Nagyvárad**
Athletikai Clubnak, amely igazán szívós, kitartó
munkájával már eddigi alig egy éves működé-
sével is szép és nagy eredményeket ért el. En-
nek az egyesületnek köszönhetjük első sorban,
hogy olyan kiváló, minden tekintetben első-
rangú sporttelepünk van Szt. István nap óta.

Maga a mérkőző pálya a sporttéri pavil-
lonnal szemben terül el s igazán a legjobb
football pályák közé tartozik, amilyenel kevés
város dicsekedhetik. Két oldalról a Rédey-kert
százados fái veszik körül, amelyek egészséges,
üde, friss levegőt terjesztenek szerte. Jobb
oldalán van a nagy fedett tribün, míg két
oldalát egész hosszában az állóhelyek foglal-
ják el.

A felavató mérkőzés.

Fél ókor vette kezdetét a pályafelavató
mérkőzés. A **Nagyvárad** **athletikai club** első
csapata mérkőzött az **Aradi torna kör** football
csapatával. Elég szép számú közönség jelent
meg a mérkőzésen — különösen diákok voltak
igen sokan — bár a sötét, minden percben
esővel fenyegető viharfelhők sokakat távollat-
tottak. Szerencsére azonban az idő kedvezett
a mérkőzésnek s csak a megkezdéskor esett
néhány percig az eső.

Az eredmény 0:1 az aradiak javára. Azon-
ban reméljük, hogy ez a vereség nem fogja
elkedvetleníteni a mi csapatunkat, hanem in-
kább további, szorgalmas tanulásra, munkára
buzdítja. Az aradiaktól sokat tanulhattak. Pá-
ratlan összjáték egyesülve az egyéni kiválóság-
gal, ez jellemzi az aradi csapatot.

Mindenki játszó csupa figyelem, ez az oka,
hogy célt sohasem, tévesztének, elhelyezkedésük
pontosan ki van számítva, mindentűt van játé-
kos, ahova a labda esik. Rendkívül biggadtan
játszanak és kitarítón gyors futók. Nálunk in-
kább csak az egyéni ügyesség van meg, a többi
az elsőnél fontosabb feltételek, amivel az aradiak
brilliroztak, még nagy részt hiányzanak. Így
azután nem is kell csodálkoznunk az eredmé-
nyen. Az aradiak mindjárt az első lefutásnál
beadták az első goalt. Utána az első féldőben
még hármat. A második féldőben a váradia-
k is sokkal ügyesebbek voltak és sokszor fenyé-
gették az aradi kaput, goalt azonban így is
csak egyet tudtak adni. 5 óra 50 perckor adta
le nagy gyorsasággal és éles lövéssel Kovács
János.

Ezenkívül tizenegyesből lőttek egyet, ezt
azonban a bíró nem ítélte meg. Az aradiak a
második féldőben 5 goalt rugtak be. Az ara-
diak közül ki kell emelnünk első sorban a
kapust **Nemeth**-et, aki nagyon sok goalt kivé-
dett, azután **Asboth** II. centert, aki egymaga 6
goalt lőtt. De a többiek is mind nagyon kiváló
formában voltak. Nálunk kitűnt **Kovács**, **Fenyő**
Báthy s a többiek is játéku legjavát adták,
míg a kapus bántóan tehetetlen volt, ami min-
denütt nagy csodálkozást keltett, mert a tró-
ningeken eddig mindig kitűnt. A bírói tiszte-
t az M. L. Sz. által küldött **Szabó** Andor igaz-
ságosan és tapintattal töltötte be.

Este nagy 200 teritékű lakoma volt a ven-
dégek tiszteletére.

Ajánljuk a nagyvárad athletikai klubnak,
hogy minél több mérkőzést tartson idegen
csapatokkal, mert saját ambícióját növeli és
nagyon sokat is tanul ezekből a versenyekből,
máriszt a közönség érdeklődését is fokozza,
miáltal remélhetjük, hogy rövid idő alatt hatal-
mas, élénk, egészséges sportélet fog kifejlődni
városunkban.

Nagyvárad város vándordija. A nagy-
várad Sport egyesület intenzívebb munkát szán-
dekozik kifejezni a sport-élet fellendítése ér-
dekében. Tervbe vette, hogy versenyeket ren-
dez, díjakkal s a versenyekre meghívja az ide-
gen sportegyleteket. Mivel saját erejéből nem
képes díjakat kitűzni, társadalmi uton szándé-
kozik összehozni. Nagyvárad város közönségé-
nek vándordiját. Megkereste Nagyvárad vá-
rosát, hogy a vándordijhoz adományával járul-
jon hozzá.

Igazságszolgáltatás.

Szeptember havi esküdték.

Egy hét múlva a törvényszéken is vége
lesz a nyári szünetnek, s az esküdttörvényszék
szeptember hóban meg fogja kezdeni működé-
sét. Tegnap sorsolták ki az esküdték névsorát
Korn Lajos einöklete alatt.

Rendes esküdték lettek: Gozman Gyula, a
vizszab. társ. felügyelője, Fazekas Sándor föld-
műves Szalárd, dr Krüger Jenő ügyvéd, Bitzó
János tanító, Berger Sámuel szeszgyáros, Bognár
Sándor borkereskedő, Bonczos László köny-
velő Nagyszalonta, Molnár Mihály földműves,
Altnóder Vince városi számtiszt, dr Grám Ká-
roly nyug. városi ár. ülnök, Molnár Lajos ház-
tulajdonos, Kurczér Albert ügyvédjelölt, Deutsch
Simon ékszerész, Percz István ref. lelkész
Harsány, Petry Gyula reálisk. tanár, Nagy József
hivatalnok, Jankay Menyhért földbirt. Nagyajom,
Jeny Zsigmond földbirtokos B. nagyajom,
Közeghy József főmérnök, Szunyogh Zoltán
földbirtokos Kismarja, Kinpál Gábor magán-
hivatalnok, dr Medvigy Ferenc gyógyszerész,
Nagy Lajos tanító, Pap László ref. lelkész,
Mezey János kereskedő, Kiss Dávid, Alföldi
Sándor földműves Mezőkeresztes, Szmazsenka
Ernő igazgató, Obendorf Károly reáliskolai
tanár.

Pótesküdték: Tiringer Ferenc kovács, Ba-
logh János bádogos, Strobek Károly, Barabás

Szilveszter, Zimányi András szücs, Lovas Dániel magyar szabó, Boros Imre szatócs, Tivadar József asztalos, Nagy József tímár és Schönberger Ferenc üzletvezető.

Az esküdtbiróságnak, — mely igen sok nagy és érdekes ügyet fog tárgyalni, — Korn Lajos lesz az elnöke.

Megrágalmazott jegyző. Kovács József piskolti bíró ez év elején azzal vádolta meg Klósz Lajos községi jegyzőt, hogy katonaszabással foglalkozik. A jegyző ellen megindították a feyelmi eljárást, azonban a vádak alaptalanoknak találták. A jegyző erre rágalmas miatt perelte be a bírót, akit 40 korona pénzbüntetésre ítél a bíróság.

EGYESÜLETEK.

Katholikus egyesületi élet. A X. katolikus nagygyűlés határozatilag azt a kívánságát fejezte ki, hogy a katolikus egyesületektől a tagok olyan irányítását kívánja, mely azoknak intenzívebb gazdasági és társadalmi érvényesülését is előre segíti. Az Országos Katolikus Szövetség e határozat végrehajtásaként úgy az összes egyesületekhez, mint a plébánosokhoz megfelelő körlevelet intézett. Ugyanez alkalommal felhívta a plébánosok figyelmét az eredményesen megindult ifjúsági egyesületi mozgalom folytán azok középpontosításának mielőbbi megoldására.

TANÜGY.

Lakhatatlan iskola. Keserves panaszt intézett tegnap a közigazgatási bizottsághoz a *bikarcsanálói tanító* Papp Pópa Filimon. A tanító elmondja, hogy 15 éve tanít már Csanádon és azóta állandóan sürgeti a felettes hatóságtól az iskola felépítését s ennek dacára nem tesznek semmit s egy egyszobás földes lakásban kénytelen meghuzni magát hetedmagával. Az épület ablakai szimplák, az ajtók rosszak, télen csak úgy süvit keresztül a szél a lakáson. A rossz lakás miatt a tanító családja folyton beteg, úgy, hogy fizetése gyógyszerre megy fel. Kéri a tanító a közigazgatási bizottságot, hogy rendelje el az iskola és a tanító lak felépítését.

TÁVIRATOK.

A Csávossy-ügy.

Budapest, aug. 21.

(Saját tud.) A közigazgatás gyámügyi felelősségi bizottsága mai ülésén foglalkozott Csávossy báró ügyével. A felelősségi bizottság megsemmisítette az árvaszékeknek az ideiglenes gondnokság alá helyezésre vonatkozó határozatát. Így az ügy végérvényes elintézését nyert.

Az újságírók egyesületének elnöke lemondott.

Budapest, aug. 21.

(Saját tudósítónktól.) A budapesti újságírók egyesülete ma délután 4 órakor választmányi ülést tartott, amelyen *Herczeg* Ferenc megnyitván az ülést, jelentette, hogy az a missiója, amelyet a szombati választmányi ülésen vállalt, nem járt eredménnyel, ezért levonván ennek teljes következményét, az elnökségről lemond. Kéri egyúttal a választmányi tagokat,

hogy lemondásán szó nélkül térjenek napirendre. Purjesz Lajos főtktár ismertette a küldött bizottság közbenjárásának eredménytelenségét s a miniszterelnöknek ez ügyben adott válaszát. A választmány határozati javaslatot fogadott el, amelynek értelmében az egyesület rendkívüli közgyűlést hív össze és ezenkívül a sajtó összes tényezőinek bevonásával országos újságírói gyűlést hív egybe.

Az obstrukció ellen.

Budapest, aug. 21.

(Saját tud.) Szeged, Nagyszében, Arad polgársága ma népgyűlést tartott, melyen kimondták, hogy állást foglalnak az obstrukcióval szemben és azt elítélik.

A fumei kolera.

Fiume, aug. 21.

Fiumében Pillebich Mária, akin a bakteriológiai vizsgálat tegnapelőtt megállapította az ázsiai kolerát, jobban van. A hstóság izolálta nemcsak az ő lakását, hanem a vele érintkező Milicsics-családot is, mely szintén Citta-Vecchián lakik. — Ezek között nem is fordult elő újabb koleraeset, ellenben ugyancsak az óvárosban más három koleraeset volt. Ezekben a számos esetekben és Zurich mozgópostás feleségének esetében most folyik a bakteriológiai vizsgálat.

Az utolsó 48 órában újabb eset nem fordult elő.

NYILTTÉR.

FOGAK.

Ép gyökerek bennhagyásával művészikivitelben szájpaplás nélkül is készít **kitűnő hirtű** nevű

Fogműtermében

Özv. Dr. Deákné

Nagyvárad, Kossuth-u. 2.

Fekete Sással szemben

KÖZGAZDASÁG.

A miniszter adománya. Csak pár napja jelentettük, hogy a földművelésügyi miniszter 5000 koronát adományozott a tenkei legelő javítására és most újabb adományról számolunk be. A földművelésügyi miniszter tegnap értesítette az alispánt, hogy a Tenkén létesítendő csikó-legelő részére 4000 korona segélyt adományoz.

Gabona üzlet.

Borgida Béla és Társa jelentése

Budapest

A gabonatözsden tegnap alapos szilárdulás következett be, különösen takarmánycikkre emelkedtek lényegesen. Forgalom készáruban 150 ezer mázsa 20—30 fillérrel magasabb árak mellett.

Határidők zárata:

Áprilisi buza (1912)	— —	11.94
Októberi buza	— —	11.78
Októberi rozs	— —	9.77
Októberi zab	— —	9.03
Májusi tengeri (1912)	— —	8.14
Juliusi tengeri	— —	8.18
Augusztusi tengeri	— —	7.88
Augusztusi repce	— —	14.60

Budapesti értéktözsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	— —	851.—
Osztrák hitelrészvény	— —	656.—
Jelzálogbank	— —	492.75
Leszámitoló és pénzváltó	— —	580.50
Salgótarjáni kőszén	— —	687.—
Osztrák államvasut részvény	— —	748.—
Közuti vasut	— —	797.—
Rimamurányi vasmű	— —	696.—
Városi vasut	— —	428.—
Beocsini cement	— —	—

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA

PÉNZT

legelőnyösebb feltételek mellett szerez, ingatlanok adás-vételénél legsikeresebben közbenjár

Biharmegyei Föld- Hitel- és Áru közvetítő vállalat

Ritók Zsigmond utca
2. sz. Igazságügyi palota mellett.

NAGYVÁRAD
KOSSUTH LAJOS-UTCA 5. SZ.
Bémer-tér, (Bazár épület.)

ITAZ AMERICAI HŐ HULLÁM.
LEGJOBBAN VEDEKEZHETÜNK
TARSOLY ÉS
RISZTÓ
FÜRDŐ
KÁDJAIBAN.

Sz: 2 3 4
Kor: 36- 40- 48-

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.
PÁL SÁNDOR
műbútorasztalos
Nagyvárad, Uri-utca 49. szám.
Elvállal minden szakmájába vágó munkát, u. m.: matt és fényezett szobaberendezések, konyhabutorok készítését és portál munkákat.
Jó és izléses munkaért jótallok.
Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.
192

2—3 középiskolát végzett fiu
nyomdász tanulónak
:: felvétetik ::
Szent László-nyomda
R.-T.-nál.

Dajkovits E.
fényirodájában
Sas palota
esküvői felvételek a legdiszesebb elrendezésben,
villany felvételei speciálitása
utólérhetetlen.

Uradalmak, gazdaságok, községek ha jó kútat akarnak, forduljanak:
Márkutz József
villanyerőre berendezett épület és diszmulakatos ipartelepéhez
NAGYVÁRAD, Perces-utca 9. szám.
Szép, tartós és jól főző
takaréktűzhelyek
és lakatos tömegárak állandó raktáron.
Drótkerítéseket a legjutányosabb áron készít.
Árjegyzék ingyen és bérmentve.

TÁTRAY és TSA RT.
Vasöntöde és gépgyár. Nagyvárad, Össi-tér.
Elvállal: Épület és mulakatos munkákat, vízvezeték és csatornázási munkákat, gyárak teljes berendezését, közlőműveket.
Gyárt: gazdasági gépeket és ekéket, magánjárokát és cementipari gépeket.
Biharvármegye legnagyobb gépjavitó
műhelye.
Műszaki gépészmérnöki iroda.

Bámulatba ejt mindenkit az „ILLATSZER KIRÁLY” árai!
Körözspart, Lévay-palota. Figyeljen az árakra.

1 üveg Odol	74 kr.	1 üveg Kerpel kézfinomító	88 kr.	1 csomag eredeti Gillette kés	1 frt 35 kr
1 » francia szájviz	25 »	1 tégly Margit krém	40 »	1 Gillette utánzatu borotva készlet	1 » 50 »
1 » száj szagtalanító	50 »	1 » Diana krém	65 »	1 valódi serte hajkefe	70 »
1 tubus dr Heyder fogcrém	50 »	1 drb Diana szappan	65 »	1 dublé bajuskefe	20 »
8 » Thymol »	20 »	1 dob Lickner puder	38 »	1 valódi serte ruhakefe	45 »
1 » Stomatin	20 »	1 » amerikai porcellán puder	1 frt 20 »	1 körömkefe	05 »
1 » tégly Odontin togpasztia	55 »	1 üveg amerikai petrol	50 »	1 surolókefe óriási	20 »
1 drb Odontin betét	35 »	1 » Emke hajszesz hajhullás ellen	1 frt — »	1 surolókefe kisebb	10 »
1 üveg Picavan	96 »	1 fekete champos	12 »	12 drb Royal angol cipő krém	96 »
1 üveg Bay Rum	35 »	1 rud rozsa Glycerin szappan	20 »	1 drb cipőcrém-kefe kenőkefével	70 »
1 » Jera violette brillantin	30 »	3 drb francia ibolya szappan	50 »	1 » cipőfényesítő flanel	20 »
1 » francia brillantin	15, 22, 35 »	1 » Kielhauser ibolya glycerin szappan	28 »	1 » Jurigatem Zománc	80 »
1 » folyékony brillantin	50 »	1 » Speick szappan	28 »	1 natr vörös gumieső	60 »
1 » valódi dió olaj	15 »	1 » Windsor szappan	38 »	Egynegyed Ko Brunz watta	35 »
1 » » » » kivenat	75 »	1 tubus kaloderma	18 »		
1 drb bajuszkötő	15, 20 85 »	1 » Beloderma kézfinomító	20 »		
		1 üvegtégely tejcrém	20 »		

Gummi ágylepedő 6 féle minőség igen olcsón, mindennemű betegápolási cikk legolcsóbban, minden más itt fel nem sorolt pipere és háztartási cikkek legnagyobb választékban, igen olcsón! Saját zsebének ellensége, ha személyesen meg nem győződik az árakról.
Nincs vásárlási kényszer! Illatszerek kimérve a legmodernebb Odeurökbem!